

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 21.11.2011
COM(2011) 782 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ανάπτυξη μιας θαλάσσιας στρατηγικής για την περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ανάπτυξη μιας θαλάσσιας στρατηγικής για την περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

1. ΠΕΛΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Ο Ατλαντικός Ωκεανός, ο οποίος σηματοδοτεί τα δυτικά όρια της ΕΕ, είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος ωκεανός της γης. Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί απάντηση στο αίτημα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹ (ΕΕ) και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου². Προτείνει μια συνεκτική και ισορροπημένη προσέγγιση η οποία συνάδει με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»³ και τις εμβληματικές της πρωτοβουλίες, προωθεί την εδαφική συνοχή και λαμβάνει υπόψη τη διεθνή διάσταση.

Ενώ η παρούσα προτεινόμενη προσέγγιση εστιάζει κυρίως στην παροχή βοήθειας σε κοινότητες που διαμένουν και εργάζονται στις ακτές του Ατλαντικού προκειμένου να αντιμετωπίσουν τη νέα οικονομική πραγματικότητα, αναγνωρίζει επίσης ότι η ΕΕ είναι εξίσου υπεύθυνη για τη διαχείριση των ωκεανών της γης. Σε γενικές γραμμές, η στρατηγική καλύπτει τις ακτές, τα χωρικά ύδατα και τα ύδατα που υπάγονται στη δικαιοδοσία των πέντε κρατών μελών της ΕΕ με ακτογραμμή στον Ατλαντικό⁴ – Γαλλία, Ιρλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο⁵ καθώς και τα διεθνή ύδατα που εκτείνονται στην Αμερική προς τα δυτικά, στην Αφρική και στον Ινδικό Ωκεανό προς τα ανατολικά, στο Νότιο Ωκεανό προς τα νότια και τον Αρκτικό Ωκεανό προς τα βόρεια⁶. Παράλληλα με τις δράσεις που αφορούν τα πέντε κράτη μέλη της ΕΕ τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, επιδιώκεται επίσης δέσμευση με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ που χρησιμοποιούν αυτόν το χώρο και με διεθνείς εταίρους με όμορα χωρικά ύδατα. Πρέπει να εξεταστούν οι επιπτώσεις της προσχώρησης της Ισλανδίας στην ΕΕ.

Όλες οι προτεινόμενες δράσεις πρόκειται να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο υφιστάμενων προγραμμάτων και δεν θα έχουν πρόσθετες επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

¹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική της 14.06.2010.

² Απόφαση σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την περιοχή του Ατλαντικού της 9ης Μαρτίου 2011 (αναφ. Β7-0165/2011).

³ COM (2010) 2020.

⁴ Οι σχετικά διαφορετικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ακτές και τα ύδατα της Βόρειας Θάλασσας δεν εξετάζονται εδώ. Δεν έχει ληφθεί ακόμα απόφαση όσον αφορά το αν θα αναπτυχθεί ξεχωριστή στρατηγική για τη Βόρεια Θάλασσα.

⁵ Συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών των Αζορών, των Κανάριων Νήσων, της Γαλλικής Γουιάνας, της Γουαδελούπης, της Μαδέρας, της Μαρτινίκας, του Αγίου Βαρθολομαίου και του Αγίου Μαρτίνου.

⁶ Έχει αναπτυχθεί μια ξεχωριστή προσέγγιση της ΕΕ για την Αρκτική, βλ. COM(2008) 763.

2. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Οι προκλήσεις και οι ευκαιρίες που αφορούν την περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού μπορούν να ομαδοποιηθούν σε πέντε θεματικές ενότητες. Ωστόσο, δεν αποτελούν ένα σύνολο χωρίς συνοχή. Οι δράσεις της μίας θεματικής ενότητας μπορούν επίσης να συμβάλουν στους στόχους μιας άλλης. Όλες μαζί θα συμβάλουν στον απώτερο στόχο της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων εργασίας και ανάπτυξης.

2.1. Εφαρμογή της προσέγγισης με βάση το οικοσύστημα

Η διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στον Ατλαντικό πρέπει να συμβάλει στην ύπαρξη ενός υγιούς και παραγωγικού οικοσυστήματος. Αναγνωρίζεται ότι ο καλύτερος τρόπος εφαρμογής της εν λόγω προσέγγισης είναι μέσω της διαχείρισης όλων των δραστηριοτήτων που έχουν επιπτώσεις συνολικά στο θαλάσσιο περιβάλλον. Η προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα αποτελεί τη βάση για τη διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος τόσο στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής όσο και της οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική⁷. Αμφότερα τα μέσα περιλαμβάνουν αναφορές σε ενισχυμένη συνοχή⁸. Ωστόσο, οι διαδικασίες εφαρμογής για τη διασφάλιση της βιώσιμης αλιείας και την επίτευξη μιας καλής περιβαλλοντικής κατάστασης εξακολουθούν να είναι αρκετά διαφοροποιημένες στην πράξη και απαιτούν να καταβληθούν πρόσθετες προσπάθειες στην περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού.

Επομένως, η στρατηγική για τον Ατλαντικό πρέπει να εστιάζει στην ανάπτυξη των ακόλουθων πτυχών:

- Η αλιεία κατέχει κεντρική θέση στις οικονομίες αμφοτέρων των πλευρών του Ατλαντικού. Εξακολουθεί να παρέχει περίπου το ένα τρίτο⁹ κατ' όγκο εκφόρτωσης, του αλιευτικού στόλου της ΕΕ. Ένα τέταρτο της αξίας των εισαγωγών ψαριών της ΕΕ προέρχονται από τη Νορβηγία και την Ισλανδία. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ)¹⁰ προτείνει τη διαχείριση των εν λόγω αποθεμάτων προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη βιώσιμη απόδοση διατηρώντας παράλληλα αγαθά και υπηρεσίες από έμβιους υδάτινους πόρους για την παρούσα και τις μελλοντικές γενεές. Έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών 61/105 και 64/72 αμφότερες οι περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας για τον Βόρειο Ατλαντικό, η Επιτροπή Αλιείας του Βορειοανατολικού Ατλαντικού και η Οργάνωση Αλιείας Βορειοδυτικού Ατλαντικού, απαγόρευσαν την αλιεία με τράτες βυθού σε δεδομένες περιοχές, όχι μόνον για να διασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των αποθεμάτων ανοιχτής θαλάσσης αλλά και για να διατηρήσουν ευπαθή θαλάσσια οικοσυστήματα, όπως είναι οι σπόγγοι και τα

⁷ Βλ. ιδίως ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19, άρθρο 1 παράγραφος 3. Οι θαλάσσιες στρατηγικές θα εφαρμόσουν μια προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα στο πλαίσιο της διαχείρισης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

⁸ Βλ. π.χ. τις αιτιολογικές σκέψεις 39 και 40 της οδηγίας πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (MSFD) και την αιτιολογική σκέψη 8 και το άρθρο 2 παράγραφος 4 του προτεινόμενου κανονισμού για την ΚΑΛΠ.

⁹ Εξαιρουμένης της Βόρειας Θάλασσας.

¹⁰ COM(2011) 417 Μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής.

κοράλλια. Αυτό όμως θα έπρεπε να επεκταθεί και σε άλλους τομείς. Η διαχείριση ενός μόνο είδους πρέπει να παραχωρήσει τη θέση της σε μακροπρόθεσμα σχέδια που περιλαμβάνουν πολλά είδη και λαμβάνουν υπόψη το ευρύτερο οικοσύστημα. Τα κράτη μέλη του Ατλαντικού πρέπει να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες περιφερειοποίησης που δημιουργούνται με τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής για να θεσπίσουν τεχνικά μέτρα για τον Ατλαντικό. Η Επιτροπή σκοπεύει να προτείνει ένα κατάλληλο πλαίσιο μόλις εκδοθεί η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ.

- Οι υδατοκαλλιέργειες μπορούν να ικανοποιήσουν την απαίτηση της ΕΕ για υγιεινά και βιώσιμα παραγόμενα αλιευτικά προϊόντα πέραν και πάνω από το επίπεδο που παρέχεται από άγρια αλιεύματα. Τα καθαρά παράκτια ύδατα του Ατλαντικού που εκπλένονται από την ισχυρή παλίρροια παρέχουν μια ευκαιρία κάλυψης αυτής της απαίτησης, ενώ παράλληλα διατηρούν την ανταγωνιστικότητά τους στην παγκόσμια αγορά και σέβονται το περιβάλλον. Ωστόσο, επί του παρόντος, η έλλειψη χώρου στις παράκτιες περιοχές του Ατλαντικού περιορίζει την επέκταση. Συνεχίζοντας παράλληλα την έρευνα, οι νέες τεχνολογίες και η καινοτόμος μηχανική θα επιτρέψει στον κλάδο να επεκταθεί περαιτέρω εκτός ακτογραμμής. Ωστόσο, η κοινή χρήση του χώρου με άλλες υποδομές όπως οι πλατφόρμες ανεμογεννητριών αποτελεί μια ευκαιρία που θα πρέπει να θεωρηθεί ως η απαρχή κάθε διαδικασίας χορήγησης άδειας. Συνεπώς, η στρατηγική πρέπει να προωθεί τον χωρικό σχεδιασμό ως εργαλείο για την εφαρμογή της προσέγγισης με βάση το οικοσύστημα στην περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού. Μια τέτοια διαδικασία πρέπει να ενισχύει τη συνοχή, τη συνδεσιμότητα και τη συνεκτικότητα των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών στον Ατλαντικό με το πρόγραμμα δράσης της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα.

Τα μέσα της ΕΕ για μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική και εδαφική συνεργασία ήδη υποστηρίζουν πιλοτικά προγράμματα για τον χωρικό σχεδιασμό και τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης στον Ατλαντικό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξετάζει επί του παρόντος επιλογές για μια πιο δομημένη προσέγγιση όσον αφορά τους μηχανισμούς εκείνους που θα επιτρέψουν στα κράτη μέλη του Ατλαντικού και τους ενδιαφερόμενους φορείς να εφαρμόσουν την προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα.

- Τέλος, η κυκλοφορία στον Ατλαντικό Ωκεανό επιφέρει αλλαγές στα χερσαία και θαλάσσια οικοσυστήματα της Ευρώπης. Η πρόβλεψη των μελλοντικών κλιματικών αλλαγών στην Ευρώπη και η προσαρμογή σε αυτές τις αλλαγές δεν πρόκειται να επιτευχθεί χωρίς την καλύτερη κατανόηση του Ατλαντικού. Κάτι τέτοιο απαιτεί βιώσιμα συστήματα παρατήρησης, από αέρος και θαλάσσης, με σημαντικές θαλάσσιες μεταβλητές. Εταίροι από την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική συνεισφέρουν στο πρόγραμμα Αργώ το οποίο εγκαινίασε ήδη ένα στόλο 900 πλωτήρων που παρακολουθούν συνεχώς τη θερμοκρασία και την αλατότητα του άνω Ατλαντικού Ωκεανού. Η Επιτροπή σκοπεύει να εξετάσει επιλογές για τη στήριξη αυτού του συστήματος παρατήρησης του ωκεανού και να προετοιμάσει, σε συνεργασία με εταίρους, την επέκτασή του σε μεγαλύτερα βάθη και βιογεωχημικές καθώς και φυσικές παραμέτρους.

2.2. Περιορισμός του αποτυπώματος άνθρακα της Ευρώπης

Δεδομένου ότι ο περιορισμός της κλιματικής αλλαγής αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα όλων των πολιτικών της ΕΕ, η στρατηγική πρέπει να εστιάζει στα ακόλουθα στοιχεία:

- Οι άνεμοι στον Ατλαντικό είναι ισχυρότεροι σε σχέση με τις άλλες θάλασσες που διαβρέχουν τις ακτές της Ευρώπης. Αυτό όχι μόνο παρέχει καθαρή ενέργεια, αλλά και μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό της εξάρτησης από απομακρυσμένες πηγές ορυκτών καυσίμων. Οι ανεμογεννήτριες περιλαμβάνονται στο Στρατηγικό Σχέδιο Ενέργειας της ΕΕ και ήδη επεκτείνονται εκτός των ακτογραμμών¹¹ προκειμένου να επωφεληθούν από ισχυρότερους ανέμους και να έχουν λιγότερες επιπτώσεις στο τοπίο. Η επέκταση των υπεράκτιων αιολικών πάρκων στον Ατλαντικό θα προσφέρει σημαντικές βιομηχανικές ευκαιρίες στους λιμένες που τα εξυπηρετούν. Έως το 2020, περίπου 20% της ευρωπαϊκής παράκτιας αιολικής δυναμικότητας θα βρίσκεται στη λεκάνη του Ατλαντικού.
- Πρέπει επίσης να υπάρξει εκμετάλλευση της δυναμικότητας των ισχυρών κυμάτων και της ισχυρής παλίρροιας του Ατλαντικού. Η προβλέψιμη φύση της ενέργειας που προέρχεται από την ισχυρή παλίρροια μπορεί να συμπληρώσει την ευμετάβλητη αιολική ενέργεια. Τα νησιά μπορούν να καλύπτουν ένα μεγάλο ποσοστό των ενεργειακών τους αναγκών από τη θάλασσα. Ωστόσο, η επιτυχής εκμετάλλευση υπεράκτιων κέντρων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μεγάλης κλίμακας θα είναι εφικτή μόνον εάν διασφαλιστεί η σύνδεση των βασικών κέντρων παραγωγής με τα δίκτυα κατανάλωσης. Δέκα ευρωπαϊκές χώρες συμφώνησαν, το Δεκέμβριο του 2010, να αναπτύξουν ένα υπεράκτιο ηλεκτρικό δίκτυο στην παρακείμενη Βόρεια Θάλασσα. Στις νέες κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των ενεργειακών υποδομών της Ευρώπης, η Επιτροπή θα προτείνει τη συμπερίληψη της Θάλασσας της Ιρλανδίας, μαζί με τη Βόρεια Θάλασσα και τη Βαλτική, σε ένα «Υπεράκτιο δίκτυο βόρειων θαλασσών» το οποίο θα θεωρείται ως «προτεραιότητα ενεργειακής υποδομής». Αυτό θα επισπεύσει τη διαδικασία χορήγησης αδειών.

Η Επιτροπή σκοπεύει να εφαρμόσει το αίτημα του Συμβουλίου¹² για τη διερεύνηση συνεργειών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ενεργειακής Πολιτικής και της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής ώστε να προωθήσει τη μεγαλύτερη παραγωγή ενέργειας από τη θάλασσα, ιδίως από τα κύματα, τις ισχυρές παλίρροιας, τα ρεύματα και τις πηγές θερμικών βαθμίδων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που προέρχονται από τον Ατλαντικό.

- Αλλαγές στις θαλάσσιες μεταφορές θα συμβάλλουν επίσης στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα στον Ατλαντικό.

Διεξάγονται διαπραγματεύσεις υπό την αιγίδα του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (IMO) για τον περιορισμό των αερίων του θερμοκηπίου από διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές. Η έγκριση του ονομαστικού δείκτη ενεργειακής

¹¹ COM (2008) 768, της 13.11.2010.

¹² Συμβούλιο γενικών υποθέσεων, 16 Νοεμβρίου 2009.

απόδοσης θα περιορίσει τις εκπομπές που προέρχονται από πλοία τα οποία κατασκευάστηκαν μετά το 2013. Οι στόχοι εκπομπών δεν ευνοούν μόνον τα πλοία με τη μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση αλλά ενδέχεται να επηρεάσουν και τις θαλάσσιες μεταφορές στον Ατλαντικό. Η στρατηγική για τον Ατλαντικό πρέπει να αντικατοπτρίζει τον τρόπο με τον οποίο θα εκτελούνται οι μεταφορές στον Ατλαντικό σύμφωνα με τους περιορισμούς που επιβάλλουν ο αυξημένος όγκος θαλάσσιων μεταφορών και οι χαμηλότερες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Η μετατόπιση των μεταφορών εμπορευμάτων από τις οδικές προς τις θαλάσσιες μεταφορές θα περιορίσει επίσης τις εκπομπές. Σε ευθυγράμμιση με την πρόσφατη Λευκή Βίβλο της ΕΕ για τις μεταφορές, προετοιμάζονται οι δράσεις που στοχεύουν στην ενσωμάτωση των πλωτών μεταφορών στο δίκτυο μεταφορών της Ευρώπης. Ο Ατλαντικός δεν φιλοξενεί κανέναν από τους υπερλιμένες της Ευρώπης, αλλά ορισμένους σημαντικούς μικρότερους λιμένες. Τα σχέδια της ΕΕ «θαλάσσιες αρτηρίες» ήδη συμβάλλουν στις υφιστάμενες διαδρομές μεταξύ Μπιλμπάο και Zeebrugge, Sines και La Spezia καθώς και σε μια νέα διαδρομή μεταξύ Gijón και Saint-Nazaire, η οποία σύντομα θα αναβαθμιστεί με συχνότερα δρομολόγια. Προγραμματίζεται μια διαδρομή μεταξύ Nantes-Saint-Nazaire και Vigo, η οποία σε μεταγενέστερο στάδιο πρόκειται να επεκταθεί στη Χάβρη και το Algesiras. Μια γραμμή μεταξύ Βρέστης και Leixões θα τεθεί σε λειτουργία το 2014. Οι περιφερειακές αρχές του Ατλαντικού εξετάζουν το ενδεχόμενο περαιτέρω ανάπτυξης πολυτροπικών διαδρόμων μεταφοράς, ως μέρος του Ευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΔΕΔ-Μ). Άλλες δράσεις της ΕΕ για την αύξηση της αποδοτικότητας των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων στον Ατλαντικό περιλαμβάνουν την εφαρμογή των πιλοτικών προγραμμάτων «Ευρωπαϊκός χώρος θαλάσσιων μεταφορών χωρίς σύνορα»¹³ και «Γαλάζια ζώνη» για τη μείωση του διοικητικού φόρτου, όπως είναι οι τελωνιακές διαδικασίες για τη μεταφορά εμπορευμάτων εντός της ΕΕ. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί έως το 2012. Η διαβούλευση με τις ναυτικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών επί θεμάτων θαλάσσιων μεταφορών κατέληξε σε ένα μνημόνιο συνεργασίας για θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων, το οποίο υπεγράφη το 2011. Τα αποτελέσματα των προβληματισμών των περιφερειακών αρχών, της έκθεσης προόδου της Επιτροπής και των διδαγμάτων από τη συνεργασία με άλλες ναυτικές αρχές θα τροφοδοτήσουν τις προσπάθειες της στρατηγικής για τον Ατλαντικό για αύξηση του όγκου των θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων.

2.3. Βιώσιμη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων του βυθού του Ατλαντικού

Στόχος αυτής της στρατηγικής είναι η εστίαση στις ακόλουθες πτυχές, ώστε να αναπτυχθεί η βιώσιμη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων του βυθού του Ατλαντικού:

- Η πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αφορούν τις αγορές βασικών εμπορευμάτων και τις πρώτες

¹³

COM(2009), 10 Ιανουαρίου 2009

ύλες¹⁴ τονίζει την ανάγκη αύξησης των επενδύσεων στους φυσικούς πόρους της Ευρώπης διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι ορυκτοί πόροι εξάγονται υπό ασφαλείς συνθήκες που σέβονται το περιβάλλον και το εργατικό δυναμικό. Το 2010 η διεθνής αρχή για το θαλάσσιο βυθό θέσπισε κανονισμούς σχετικά με την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση πολυμεταλλικών κονδύλων¹⁵ και τον Ιούλιο του 2011 εξέδωσε άδεια εξερεύνησης μιας περιοχής στη βόρεια ζώνη του μεσωκεάνιου ρήγματος του Ατλαντικού. Οι διαβουλεύσεις των εργοληπτών με την Αρχή προσανατολίζονται κυρίως προς μακροπρόθεσμες γεωλογικές και περιβαλλοντικές μελέτες, που θα χρηματοδοτούνται μέσω κρατικών κονδυλίων και λιγότερο προς μορφές εκμετάλλευσης με εμπορικά κριτήρια. Η ευρωπαϊκή εταιρική σχέση για τις πρώτες ύλες που σχεδίασε η Επιτροπή στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Ένωση καινοτομίας» της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»¹⁶ θα περιλαμβάνει την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας για βιώσιμη πρόσβαση σε θαλάσσιες πρώτες ύλες.

- Τα ινστιτούτα θαλάσσιων ερευνών σε αμφότερες τις πλευρές του Ατλαντικού στοχεύουν στην καλύτερη κατανόηση του τι μπορεί να προσφέρει η πλούσια βιοποικιλότητα του ωκεανού όσον αφορά τα τρόφιμα, τα καύσιμα και τα φαρμακευτικά προϊόντα, διατηρώντας παράλληλα τις λειτουργίες του οικοσυστήματός του. Συνεργάζονται ολοένα και πιο στενά. Τα πέντε κράτη μέλη της ΕΕ που συνορεύουν με τον Ατλαντικό, άλλα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και η Νορβηγία και η Ισλανδία συνεργάζονται ήδη υπό την αιγίδα της δράσης συντονισμού SEAS-era¹⁷ του εβδόμου προγράμματος-πλαισίου¹⁸ και επί του παρόντος καταρτίζουν την πρωτοβουλία κοινού προγραμματισμού «Υγιείς και παραγωγικές θάλασσες και ωκεανούς»¹⁹ προκειμένου να επιμερίσουν τις εργασίες μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων θαλασσίων ερευνών. Παρόλο που η δημιουργία υπερατλαντικών εταιρικών σχέσεων ήταν δυσχερής λόγω της ανάγκης συγχρονισμού της χρηματοδότησης ευκαιριών, η Επιτροπή αναζητά διακανονισμούς που επιτρέπουν σε οργανώσεις σε αμφότερες τις πλευρές του Ατλαντικού να συνεισφέρουν σε κοινά προγράμματα.
- Η πρόσβαση στα δεδομένα που προέρχονται από ερευνητικά ινστιτούτα και άλλες δημόσιες αρχές δεν ήταν πάντοτε εύκολη κατά το παρελθόν. Η πρωτοβουλία της ΕΕ «Γνώσεις για τη θάλασσα 2020»²⁰ θα στηρίξει τις αρχές επιχειρηματικής δράσης και διαφύλαξης παρέχοντας ένα μοναδικό σημείο πρόσβασης σε εναρμονισμένα θαλάσσια δεδομένα από διάφορες θαλάσσιες λεκάνες, περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο το κόστος συλλογής των απαραίτητων δεδομένων για τη δημιουργία και λειτουργία παράκτιων και υπεράκτιων υποδομών. Η απελευθέρωση των κεκτημένων των θαλάσσιων

¹⁴ COM (2011), 25 Φεβρουαρίου 2011.

¹⁵ ISBA/6/A/18, παράρτημα.

¹⁶ COM(2010) 546 τελικό.

¹⁷ SEAS-era: Προς μια ενοποιημένη στρατηγική και προγράμματα θαλάσσιων ερευνών - <http://www.seas-era.eu>

¹⁸ Βασικό μέσο της ΕΕ για τη χρηματοδότηση της έρευνας και της ανάπτυξης της τεχνολογίας.

¹⁹ <http://www.jpi-oceans.eu>

²⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Γνώσεις για τη θάλασσα 2020: θαλάσσιες παρατηρήσεις και δεδομένα για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη» (COM (2010) 461, της 8.9.2010).

δεδομένων όχι μόνο θα καταστήσει πιο ανταγωνιστικές τις υφιστάμενες επιχειρηματικές διαδικασίες, αλλά και θα δώσει ώθηση στην καινοτομία παρέχοντας πρόσβαση σε έως τώρα αποκλεισμένους ερευνητές και μικρές επιχειρήσεις. Αναμένεται οι προσπάθειες της ΕΕ να συμβάλουν επίσης στην ανοικτή πρόσβαση σε πρωτοβουλίες παγκοσμίου επιπέδου, όπως είναι ο GEBCO²¹ και το πρόγραμμα OneGeology²². Η στρατηγική πρέπει να εστιάζει στις ευκαιρίες που ανοίγουν οι εν λόγω εξελίξεις για την περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού. Ανταπόκριση σε απειλές και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

2.4. Αντιμετώπιση απειλών και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης

Η ΕΕ πρέπει να είναι προετοιμασμένη έναντι των απειλών και των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον Ατλαντικό, είτε οφείλονται σε ατυχήματα, φυσικές καταστροφές ή εγκληματική δραστηριότητα. Οι ακόλουθες πτυχές αποτελούν προτεραιότητα για την περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού:

- Η έγκριση σημαντικών νομοθετικών μέτρων σχετικά με τη ναυτική ασφάλεια, με τελευταία την τρίτη δέσμη μέτρων για την ασφάλεια στη θάλασσα το 2009²³ περιόρισε τον κίνδυνο ναυτικών ατυχημάτων. – Οι συμφωνίες της Βόννης και της Λισαβόνας²⁴ οδήγησαν σε συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών ως προς την πρόληψη και αντιμετώπιση θαλάσσιων καταστροφών. Το μνημόνιο συνεννόησης των Παρισίων είχε ως αποτέλεσμα τον έλεγχο περισσότερων από 24.000 πλοίων ετησίως. Ωστόσο, είναι ακόμα πιθανή η πρόκληση ατυχημάτων ενώ οι παράκτιες περιοχές του Ατλαντικού παραμένουν ευπαθείς σε φυσικά φαινόμενα όπως είναι οι καταιγίδες που έπληξαν το Vendée το 2010. Το μεταβαλλόμενο κλίμα μαζί με άλλες ανθρώπινες επιπτώσεις στη θάλασσα συνεπάγεται ότι η νοοτροπία του παρελθόντος δεν θα πρέπει να αποτελεί οδηγό για το μέλλον. Πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπόψη τους απρόβλεπτους παράγοντες.

Κατά τη διάρκεια μιας κρίσης, οι πρώτες ώρες είναι ζωτικής σημασίας και τα συμβάντα που έχουν τοπικό αντίκτυπο απαιτούν την αρωγή από γειτονικές περιοχές. Πρέπει να υπάρχουν μηχανισμοί πριν την εμφάνιση καταιγίδων, σεισμών, τσουνάμι, πυρηνικών ατυχημάτων, ξενικών ειδών ή πετρελαιοκηλίδων. Η έγκαιρη προειδοποίηση απαιτεί συνεχή παρακολούθηση της θάλασσας, άμεση μετάδοση πληροφοριών, συντονισμό ομάδων ανταπόκρισης και εφαρμογή συμβουλών εμπειρογνομόνων. Η Επιτροπή ηγείται εργασιών ως προς την πρόληψη και την προετοιμασία, συμπεριλαμβανομένης μιας πολιτικής διαχείρισης κινδύνων²⁵ η οποία συνδέει την εκτίμηση απειλών και κινδύνου με τη λήψη αποφάσεων και την ανάπτυξη σεναρίων για τη διαχείριση διασυννοριακών καταστροφών. Σε περίπτωση

²¹ Γενικός βαθυμετρικός χάρτης των ωκεανών.

²² Μια διεθνής πρωτοβουλία των γεωλογικών μελετών παγκοσμίως που ξεκίνησε το 2007 με σκοπό τη συμβολή στο «Διεθνές Έτος Πλανήτη Γη».

²³ Κανονισμοί της 23^{ης} Απριλίου 2009 (ΕΕ L 131, της 28.05.2009) και μεταγενέστερες σχετικές οδηγίες.

²⁴ Η συμφωνία της Λισαβόνας ορίζει την εφαρμογή του Διεθνούς κέντρου δράσης για την αντιμετώπιση περιστατικών ρύπανσης στην περιοχή του βορειοανατολικού Ατλαντικού (CILPAN).

²⁵ Εκτίμηση κινδύνου και εκπόνηση κατευθυντήριων γραμμών για τη διαχείριση καταστροφών SEC(2010)1626.

σοβαρής έκτακτης ανάγκης, ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ διευκολύνει το συντονισμό και τη μεταφορά βοήθειας από τα κράτη μέλη και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA). Η ακριβής ναυτική μετεωρολογία που αποτελεί μέρος των κεντρικών ναυτικών υπηρεσιών του προγράμματος Παγκόσμιας Επιτήρησης Περιβάλλοντος και Ασφάλειας μπορεί επίσης να συμβάλει. Παρέχει ξεχωριστές προβλέψεις για την βορειοδυτική ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα και την περιοχή της Ιβηρικής και του Βισκαϊκού. Οι εθνικές και περιφερειακές αρχές που είναι αρμόδιες για την προστασία της ακτογραμμής του Ατλαντικού και των κατοίκων της πρέπει να καταρτίσουν προγράμματα ελέγχου ετοιμότητας σύμφωνα με το πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας της ΕΕ και να αναλάβουν ενεργό συμμετοχή στο μηχανισμό πολιτικής προστασίας της ΕΕ.

- Ο Ατλαντικός είναι ο δίαυλος επικοινωνίας της Ευρώπης όσον αφορά τις εμπορικές συναλλαγές. Η ασφάλεια εφοδιασμού της Ευρώπης πρέπει να είναι απολύτως διασφαλισμένη και η παράνομη κυκλοφορία όπλων, ανθρώπων και ναρκωτικών πρέπει να σταματήσει. Οι οικονομίες της ΕΕ και των ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν περίπου το ήμισυ του παγκόσμιου ΑΕΠ και σχεδόν το ένα τρίτο των παγκόσμιων εμπορικών ροών. Τον Ιούνιο του 2011 αυτοί οι δύο εταίροι συμφώνησαν να αναγνωρίσουν από κοινού πρότυπα προκειμένου να περιορίσουν την κανονιστική συμμόρφωση όσον αφορά το εμπόριο και να διασφαλίσουν την ασφάλεια της διατλαντικής επικοινωνίας. Η στρατηγική για άλλες κρίσιμες οδούς θαλάσσιων μεταφορών είναι η οικοδόμηση ικανοτήτων σε παράκτια κράτη. Εκπονείται μια αξιολόγηση των αναγκών για τον προσδιορισμό των μέτρων εκείνων, βάσει ενός μηχανισμού σταθερότητας, που θα μπορούσαν να περιορίσουν την πειρατεία, τις ένοπλες ληστείες που διαπράττονται στη θάλασσα και την ομηρία στον κόλπο της Γουινέας.

Το σύστημα SafeSeaNet του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια στη Θάλασσα παρέχει ήδη ένα ολοκληρωμένο σύνολο επιτακτικών δηλώσεων από πλοία και έναν κόμβο σε σήματα που λαμβάνουν από παράκτιους σταθμούς από το σύστημα αυτόματου εντοπισμού τους (AIS). Τα αλιευτικά σκάφη εντοπίζονται μέσω του συστήματος παρακολούθησης σκαφών ενώ το σύστημα ευρείας εμβέλειας αναγνώρισης και εντοπισμού πλοίων επιτρέπει την παρακολούθηση επιβατηγών και εμπορικών πλοίων άνω των 300 τόνων σε ακτίνα χιλίων ναυτικών μιλίων από τις ευρωπαϊκές ακτές. Έχει επίσης γίνει παρουσίαση του τρόπου εντοπισμού πλοίων σε ακόμα μεγαλύτερη απόσταση μέσω άλλων τεχνολογιών²⁶. Ωστόσο, η αντιμετώπιση αυτών των απειλών, όπως είναι το λαθρεμπόριο, η παράνομη αλιεία και το λαθρεμπόριο δεν είναι ακόμα πλήρως εφικτή, καθώς δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί οι συμφωνίες κοινής χρήσης δεδομένων μεταξύ των διαφόρων αρχών. Συνεπώς, οι περιοχές του Ατλαντικού θα επωφεληθούν από τα συνεχή μέτρα σε επίπεδο ΕΕ για την προώθηση της ανάπτυξης ενός κοινού περιβάλλοντος ανταλλαγής πληροφοριών (CISE) το οποίο θα συνδέει συστήματα όπως το Ευρωπαϊκό σύστημα επιτήρησης συνόρων (EUROSUR) για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και το διασυνοριακό έγκλημα και το σύστημα SafeSeaNet. Η ανταλλαγή πληροφοριών δεν αποτελεί αμιγώς

²⁶

Για παράδειγμα, με τη χρήση δορυφόρων για τη λήψη σημάτων από τα συστήματα αυτόματου εντοπισμού των πλοίων.

εσωτερικό προβληματισμό της ΕΕ. Για παράδειγμα, το Σεπτέμβριο του 2011, οι ΗΠΑ και η Ευρωπαϊκή Ένωση συμφώνησαν την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ζητήματα παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας. Στόχος της στρατηγικής για τον Ατλαντικό πρέπει να είναι η μεγιστοποίηση του οφέλους από την ανταλλαγή πληροφοριών.

2.5. Ανάπτυξη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς

Παρόλο που οι ακτές του Ατλαντικού παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους, πολλές κοινότητες πρέπει να αντιμετωπίσουν μια ύφεση στην απασχόληση στον τομέα της αλιείας και της ναυπηγικής βιομηχανίας, τη μετατόπιση του μαζικού τουρισμού σε πιο ηλιόλουστα κλίματα και την τάση των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων να επιλέγουν τις ακτές του Ατλαντικού μετά τη συνταξιοδότησή τους. Η πρόκληση έγκειται στη διασφάλιση της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας στις παράκτιες περιοχές και παράλληλα στην εξασφάλιση ότι οι αναζητούντες εργασία στο νέο οικονομικό περιβάλλον διαθέτουν τις απαιτούμενες δεξιότητες.

- Η ευρύτερη αμοιβαία αναγνώριση της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της επόμενης γενιάς θαλάσσιων επιστημόνων²⁷, της μετεκπαίδευσης και των επαγγελματικών προσόντων είναι απαραίτητη για τη διατήρηση της εμπειρογνομosύνης σε ναυτικά θέματα και την αποκατάσταση της ελκυστικότητας των ναυτικών επαγγελμάτων. Υπάρχει ανάγκη καλύτερης χρήσης της εμπειρίας ανθρώπων που έχουν αποσυρθεί από ναυτικά επαγγέλματα και προσέλκυσης νέων ανθρώπων στον τομέα της ναυτιλίας. Ο διάλογος με κοινωνικούς εταίρους σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των αλιέων και των ναυτικών πρέπει να συνεχιστεί. Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει εργασίες για την αξιολόγηση της οδηγίας για τα επαγγελματικά προσόντα του 2005, οι οποίες θα ολοκληρωθούν με την έκδοση μιας Πράσινης Βίβλου το 2011 και την αναθεώρηση της οδηγίας το 2012. Η στρατηγική θα πρέπει να έχει ως στόχο τη συμπερίληψη σε αυτές τις προσπάθειες, προτάσεων από τις ναυτικές βιομηχανίες του Ατλαντικού.

Η συγκέντρωση των ναυτιλιακών κλάδων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην περιφέρεια μπορεί να διασφαλίσει την ύπαρξη καταρτισμένου εργατικού δυναμικού και να προωθήσει την κινητικότητα εργασίας μεταξύ τομέων. Για παράδειγμα, η υπεράκτια βιομηχανία της Βρέστης επωφελείται από τη γειτνίαση των ιδρυμάτων που παρέχουν εκπαίδευση και έρευνα στη θάλασσα. Η δε πρωτοβουλία SmartOcean του Ιρλανδικού Ναυτιλιακού Ινστιτούτου ενθαρρύνει τη συμμετοχή πολυεθνικών εταιρειών τεχνολογίας των πληροφοριών και μικρών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη προϊόντων υψηλής αξίας για τον κλάδο της ναυτιλίας. Η έλευση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας σημαίνει ότι ένας σημαντικός αριθμός βιομηχανιών και ερευνητών από γεωγραφικά διαφορετικές τοποθεσίες μπορούν να σχηματίσουν συνεργατικούς σχηματισμούς. Η στρατηγική πρέπει να εστιάζει στην ενθάρρυνση της δημιουργίας αυτών των συνεταιρικών σχηματισμών μέσω προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας.

²⁷

Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ημέρας Ναυτιλίας 2010 «Προς ένα ευρωπαϊκό φόρουμ νέων θαλάσσιων επιστημόνων και τεχνολόγων»: www.eurocean.org/euymast/

- Ένας ευαισθητοποιημένος τουρισμός²⁸ μπορεί να ανανεώσει ορισμένες από τις ακτές του Ατλαντικού, ωστόσο για τη στήριξη ποιοτικών θέσεων εργασίας απαιτείται η προσέλκυση τουριστών καθόλη τη διάρκεια του έτους και όχι μόνο κατά τους θερινούς μήνες. Η άγρια φυσική ομορφιά του Ατλαντικού, η πλούσια βιοποικιλότητά του, η παραδοσιακή κουζίνα θαλασσινών του και η Κέλτικη παράδοση αποτελούν κεφάλαια έτοιμα προς εκμετάλλευση. Η ναυτικές δραστηριότητες αποτελούν σημαντική πηγή εισοδήματος και παράγοντα δημιουργίας θέσεων εργασίας υψηλής αξίας, ωστόσο οι ακτές του Ατλαντικού παρουσιάζουν σημαντική έλλειψη αγκυροβολίων, ιδίως για μεγάλα σκάφη αναψυχής. Η δραματική ανάπτυξη του κλάδου των κρουαζιέρων σε άλλες περιοχές δεν έχει συντελεστεί ακόμα στις ακτές του Ατλαντικού. Η στρατηγική για τον Ατλαντικό πρέπει να ενσωματώνει τις ευκαιρίες ανάπτυξης σε αυτό το πεδίο.

3. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Οι νομοθετικές πράξεις της ΕΕ οι οποίες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον ναυτιλιακό τομέα και επιτρέπουν σημαντική τοπική αυτονομία βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο ωρίμανσης ενώ παράλληλα καταρτίζονται χρηματοδοτικά μέσα για την προγραμματική περίοδο της ΕΕ 2014-2020. Οι προγραμματικές αποφάσεις που λαμβάνονται τώρα και πρόκειται να ληφθούν στο εγγύς μέλλον έχουν επιπτώσεις καθόλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου. Συνεπώς είναι σημαντικό οι ενδιαφερόμενοι φορείς για τον Ατλαντικό να είναι έτοιμοι να χρησιμοποιήσουν τα εν λόγω μέσα για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που αναφέρονται εδώ. Τα κύρια εργαλεία είναι:

- ένα κοινό στρατηγικό πλαίσιο για τη διαθρωτική χρηματοδότηση το οποίο θα μετατρέπει τους στόχους και τους σκοπούς της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» σε κύριες δράσεις και θα εστιάζει σε τομείς όπως η ενέργεια και το περιβάλλον. Θα προσδιορίζει τις κύριες δράσεις που απαιτούνται σε σχέση με τους πρωταρχικούς στόχους και της εμβληματικές πρωτοβουλίες. Το κοινό στρατηγικό πλαίσιο θα συμπεριλάβει τις δράσεις που σήμερα καλύπτονται από το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και θα καθορίσει δεσμούς και μηχανισμούς συντονισμού με άλλα μέσα της ΕΕ, όπως προγράμματα για την έρευνα, την καινοτομία, τη δια βίου μάθηση και τα δίκτυα,
- η πρωτοβουλία «Ορίζων 2020» – ένα κοινό στρατηγικό πλαίσιο για την έρευνα, την καινοτομία και την τεχνολογική ανάπτυξη, το οποίο θα συνδέεται στενά με εθνικά προγράμματα έρευνας για την προώθηση της αριστείας, την αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων και την ώθηση της ανταγωνιστικότητας. Η έρευνα, η τεχνολογική ανάπτυξη και η καινοτομία μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη και να αντισταθμίσουν την σχετική ύφεση στους παραδοσιακούς ναυτιλιακούς κλάδους. Το τρέχον πρόγραμμα SEAS-ERA θα υλοποιήσει συγκεκριμένες

²⁸

COM (2010)352 της 30.06.2010.

προτεραιότητες για τη λεκάνη του Ατλαντικού οι οποίες θα ενσωματωθούν στα προγράμματα εργασίας του νέου πλαισίου,

- η μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Η Επιτροπή έχει προτείνει²⁹ μια ατζέντα με φιλόδοξους στόχους περιφερειοποίησης και απλούστευσης. Παρόλο που οι κύριες αποφάσεις σχετικά με αντικειμενικούς σκοπούς, στόχους, ελάχιστα κοινά πρότυπα, αποτελέσματα και χρονικά πλαίσια υλοποίησης εξακολουθούν να λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν την ευελιξία να αποφασίζουν για άλλα μέτρα σχετικά με τη διαχείριση της αλιείας, υπό την εποπτεία της Επιτροπής και τηρώντας πλήρως τις διατάξεις της νομοθεσίας της ΕΕ. Τα κράτη μέλη που συνορεύουν με τον Ατλαντικό υποδέχτηκαν αυτήν τη διοικητική αποκέντρωση και αναμένουν ότι θα οδηγήσει σε μια διαχείριση της αλιείας η οποία είναι σε θέση να αντιδρά ταχύτερα και αποτελεσματικότερα στις μεταβαλλόμενες οικολογικές και οικονομικές συνθήκες,
- η οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική³⁰ η οποία θεσπίζει ένα πλαίσιο για την επίτευξη ή τη διατήρηση μιας καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στο θαλάσσιο περιβάλλον το αργότερο έως το 2020. Η καλή περιβαλλοντική κατάσταση ορίζεται σε επίπεδο θαλάσσιας περιφέρειας³¹, συνεπώς απαιτείται συνεργασία μεταξύ παράκτιων κρατών για τον καθορισμό, την παρακολούθηση και την εκτίμηση της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης,
- οι εμβληματικές πρωτοβουλίες της θαλάσσιας πολιτικής για τη θαλάσσια επιτήρηση, τις γνώσεις για τη θάλασσα και το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες θα θέσουν τα πρότυπα σε επίπεδο ΕΕ και επίσης θα περιλαμβάνουν μέτρα που αφορούν συγκεκριμένα τον Ατλαντικό. Για παράδειγμα, η διαδικασία βελτίωσης των γνώσεων για τη θάλασσα περιλαμβάνει ξεχωριστά «σημεία ελέγχου» για τον καθορισμό κενών, επικαλύψεων και προτεραιοτήτων στα προγράμματα παρακολούθησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος στον Βискаϊκό Κόλπο, την Κελτική Θάλασσα, την Ιβηρική ακτή και την Μακαρονησία,
- τα μέσα εξωτερικής πολιτικής, όπως είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και το πρόγραμμα της ΕΕ «Σημαντικές θαλάσσιες οδοί» για τη συμμετοχή τρίτων χωρών στην προστασία της θαλάσσιας κυκλοφορίας στον Ατλαντικό αλλά και μέσω διεθνών (μέσω του ΔΝΟ) και διμερών διαβουλεύσεων με εταίρους την περιοχή του Ατλαντικού.
- Υπάρχει ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα στην έρευνα, τα πιλοτικά προγράμματα, τις συζητήσεις, τις συνεργασίες και τις επενδύσεις σε στρατηγικές και προγραμματικές προτάσεις εντός του πλαισίου ώστε να υλοποιηθεί η πλέον αποτελεσματική δέσμη προς όφελος του Ατλαντικού.

²⁹ COM (2011) 417.

³⁰ Οδηγία 2008/56/ΕΚ της 17^{ης} Ιουνίου 2008.

³¹ Σύμφωνα με το άρθρο 4, η βορειοανατολική θαλάσσια περιφέρεια του Ατλαντικού χωρίζεται στις ακόλουθες υποπεριφέρειες: (i) στην ευρύτερη Βόρεια Θάλασσα, συμπεριλαμβανομένου του Kattegat και του διαύλου της Μάγχης, (ii) στην Κελτική Θάλασσα, (iii) στο Βискаϊκό Κόλπο και τις Ιβηρικές ακτές (iv) στον Ατλαντικό, στη Μακαρονησιακή βιογεωγραφική περιοχή, που ορίζεται από τα θαλάσσια ύδατα που περιβάλλουν τις Αζόρες Νήσους και τη Μαδέρα καθώς και τις Κανάριες Νήσους.

4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Η στρατηγική για τον Ατλαντικό δεν θα επιτύχει μόνο με την ανάληψη δράσης από τα όργανα της ΕΕ. Απαιτεί τη συμμετοχή κρατών μελών, περιφερειών, τοπικών αρχών και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και δεξαμενών σκέψης. Επομένως, η ανάπτυξη της στρατηγικής για την περιοχή του Ατλαντικού Ωκεανού βασίζεται στην ακόλουθη μεθοδολογία:

- διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής και ανάληψης πρωτοβουλιών από κράτη μέλη του Ατλαντικού, περιοχές και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής ομάδων τοπικής δράσης. Πρόκειται για ομάδες που αποτελούνται από εταίρους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες λαμβάνουν ειδική στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης με στόχο τον προσδιορισμό επενδύσεων που πραγματοποιούνται από την ΕΕ. Αυτή η προσέγγιση αυτοβοήθειας «από τη βάση προς την κορυφή» παρείχε στις τοπικές κοινωνίες τα μέσα για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε περιοχές όπου παρατηρείται υποχώρηση των παραδοσιακών ευκαιριών και πρέπει να συνεχιστεί κατά τη νέα διαρθρωτική χρηματοδότηση μετά το 2013.
- προώθηση της διεθνούς συνεργασίας σε θέματα όπως η παρατήρηση, η ανταλλαγή πληροφοριών, η θαλάσσια αξιολόγηση, η έρευνα, ο περιορισμός των εκπομπών και της ρύπανσης από τα πλοία, η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και των λιμένων, η αντιμετώπιση της πειρατείας και της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας,
- θέσπιση ενός σχεδίου δράσης για τη στρατηγική έως το τέλος του 2013, καθορίζοντας συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις που αναμένεται να στηρίξουν τη στρατηγική,
- «έξυπνη διακυβέρνηση» για την εφαρμογή της στρατηγικής, βασισμένη σε υφιστάμενες δομές.

Τα εργαλεία για την εφαρμογή της στρατηγικής είναι:

- ενισχυμένη συνεργασία – συνεδριάσεις, διασκέψεις, εργαστήρια, διαδικτυακές διαβουλεύσεις και ενημερωτικοί ιστότοποι .
- στοχευμένες δράσεις στο πλαίσιο υφιστάμενων συμφωνιών και δομών, όπως είναι η σύμβαση OSPAR, οι περιφερειακές οργανώσεις αλιείας και ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός.
- στρατηγικός συνδυασμός των χρηματοδοτικών και νομοθετικών μέσων της ΕΕ που ορίζονται στο τμήμα 3 για την επίτευξη των στόχων για τον Ατλαντικό.

Ως πρώτο βήμα, θα διοργανωθεί ένα φόρουμ για τον Ατλαντικό το οποίο θα επιτρέψει τη συμβολή των κρατών μελών, του Κοινοβουλίου, των περιφερειακών αρχών, της κοινωνίας των πολιτών και των εκπροσώπων υφιστάμενων και αναδυόμενων κλάδων. Θα περιλαμβάνει ένα σύνολο εργαστηρίων που θα εστιάζουν στις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που περιγράφηκαν ανωτέρω και μια δεξαμενή

σκέψεων για την υποβολή προτάσεων για την επίτευξη των στόχων. Το εν λόγω φόρουμ αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία το 2012 και να διαρκέσει έως το 2013.